

KONTRIBUTI I AKADEMIK ALI HADRIT NË REVISTAT SHKENCORE “PËRPARIMI”, “GJURMIME ALBAN-OLOGJIKE” DHE “KOSOVA”

Kontributi i akademik Ali Hadrit është shumë dimenzional, dhe me këtë rast e shohim të nevojshme të përqendrohemi në njërën nga segmentet e çmuara të veprimtarisë së tij në revistat shkencore si themelues, kryeredaktor , redaktor, dhe autor i shumë punimeve me vlerë Shkencore e kombëtare.

Kontributi i Ali Hadrit në revistën “Përparimi”

Studimet e prof. Ali Hadrit në revistën shkencore “Përparimi” kryesisht trajtojnë ngjarjet e periudhës mes dy luftërave botërore atë të Luftës së Dytë dhe ka mjaftë punime shkencore edhe nga historia shqiptare dhe disa punime nga metodika e historisë.¹

¹ “Përparimi “,Prizren ,1946, nr.1-5; “Përparimi” Prishtinë, 1948, nr.6, 7, 8; “Përparimi”, Prishtinë, 1955, nr.1-8; “Përparimi”, Prishtinë, 1956, nr.1-9; “Përparimi”, Prishtinë, 1957, nr.1-12; “Përparimi”, Prishtinë, 1958, nr.1-12; “Përparimi”, Prishtinë, 1959, nr.1-12. Shiko revistën shkencore “Përparimi” 1960- 1981, Prishtinë.

Prof. Ali Hadri e fillon veprimtarinë shkencore në revistën "Përparimi" në vitin 1957 me temën "Pjesëmarrja e popujve të Kosovë- Metohisë në Luftën Nacionalçlirimtare dhe në Revolucionin populluer të Jugosllavisë". Duke e shtjelluar dhe analizuar këtë temë vjen në përfundim se Lëvizja Antifashiste në Kosovë ka pas karakter të përgjithshëm popullor sepse në te u përfshinë të gjitha shtresat duke filluar nga ato fshatare e deri te ato intelektuale. Mirëpo, kjo Lëvizje sipas tij ka pas edhe karakter të organizuar dhe natyrisht qëllim të caktuar "çlirimin e plotë prej okupatorit, fitimin e lirisë së vërtet që janë dy frytet kryesore gjë që u arritën me shumë sakrifica".²

Veprimtaria e tij shkencore në këtë revistë vazhdon edhe në numrat tjerë në vijim. Studimet e tij në numrin 3, 4, të kësaj reviste, të vitit 1959 kryesisht trajtojnë lindjen dhe zhvillimin e Partisë Komuniste, organizatave socialdemokrate, fillet e para të Lëvizjes Punëtore në Kosovë si dhe gjendjen e vështirë të shqiptarëve në Jugosllavinë borgjeze.³ Një kontribut i rëndësishëm i akademik Ali Hadrit në këtë revistë është në trajtimin e problemit të zhvillimit të ideve komuniste në mes dy luftërave botërore, me theks të posaçëm në Kongresin e tretë të PKJ në Vjenë dhe konflikteve në mes të majtës dhe të djathtës.⁴ Kryesisht punimet shkencore të Ali Hadrit, trajtojnë problemet e Luftës së Dytë Botërore, organizimin e kësaj lufte në kushte mjaftë specifike, formimin e Frontit Popullor, Organizatës së Rinisë, dhe Frontit Antifashist të Grave duke përfshi edhe ngadhënjimin e Lëvizjes Antifashiste në Jugosllavi.⁵ Me rëndësi të veçantë janë punimet që i dedikohen një vështrimi të shkurtër për kushtet

² Ali Hadri, Pjesëmarrja e popujve të Kosovë-Metohisë në luftën Nacionalçlirimtare dhe në Revolucionin populluer të Jugosllavisë, "Përparimi", Prishtinë, 1957, nr. 6, 7, 8, f. 357-373.

³ Ali Hadri, Partia komuniste e Jugosllavis prej vjetit 1929-1941, Partit dhe organizatat socialdemokrate në vendet jugosllave, "Përparimi", Prishtinë, 1959, nr.3, 4, 6, f. 169-181.

⁴ Ali Hadri, Partia komuniste e Jugosllavisë prej vjetit 1919-1929, "Përparimi", Prishtinë, 1959, nr.5, f. 289-302

⁵ Ali Hadri, Partia komuniste e Jugosllavisë-organizuese dhe udhëheqëse e Luftës nacionalçlirimtare dhe Revolucionit populluer, "Përparimi", Prishtinë, 1959, nr.7, 8, f. 451-464.

ekonomike –shoqërore- politike dhe nacionale prej vitit 1929-1941.⁶ Po ashtu në numrin 10, të kësaj reviste, të vitin 1959 në një studim, analizoi kushtet dhe rrethanat në të cilat u mbajt Këshillimi i Frorit i Komitetit Krahinor të PKJ-së për Kosovë. Në mënyrë shkencore dhe të argumentuar paraqiti rëndësinë e këtij këshillimi, për zhvillimin e Lëvizjes Antifashiste në Kosovë, në kushte mjaftë të vështira dhe specifike për këtë vend.⁷ Në shumë punime në mënyrë analitike na paraqet organizimin dhe zhvillimin e aradheve partizane në Kosovë.⁸ Duke e trajtuar problemin e Këshillimit të Komitetit Krahinor për Kosovë në korrik të vitit 1942, ai konkludon se: ky këshillim ishte një ngjarje e rëndësishme historike për Lëvizjen Antifashiste në Kosovë sepse nis një etapë e re e ngritjes së kësaj Lëvizje në një nivel më të lartë për shkak se formohen aradhat partizane dhe zhvillohen disa aksione kundër okupatorit. Pastaj ky këshillim sipas tij është shumë i rëndësishëm për historinë e Kosovës nga fakti se aty janë marrë vendime të rëndësishme dhe janë shtruar aso detyrash të cilat ishin pasqyrim i realitetit e që kanë pas efekt pozitiv për zhvillimin gjithnjë e më të madh të Lëvizjes Antifashiste në Kosovë.⁹ Një kontribut të çmuar profesor Hadri, jep me punimin e tij për reformën agrare dhe luftën e PKJ në Kosovë kundër zbatimit të saj në Jugosllavisë borgjeze. Ai vjen në përfundim se “me këtë reformë fshatari shqiptar nuk ka mundë të kuptoi lehtë se ka diferencë në mes kolonistit komunist dhe kolonistve në përgjithësi si dhe në mes të kolonistve të varfër dhe atyre elementeve kolonistë që ishin shtyllë e regjimit”.¹⁰ Kontribut të rëndësishëm profesor Hadri jep edhe në ndriçimin e

⁶ Ali Hadri, Partija komuniste e Jugosllavisë prej vjetit 1929-1941, “Përparimi”, Prishtinë, 1959, nr. 6, f. 371-384..

⁷ Ali Hadri, Këshillimi i Frorit i Komitetit krahinor të PKJ për Kosovë-Metohi, “Përparimi”, Prishtinë, 1959, nr.10, f. 659-674

⁸ Ali Hadri, Aradhat e para partizane në Kosovë-Metohi., “Përparimi”, Prishtinë, 1960, nr.1,2.

⁹ Ali Hadri, Këshillimi i Komitetit Krahinor të PKJ për Kosovë-Metohi në korrik 1942, “Përparimi”, Prishtinë, 1960, nr.12, f. 837-851.

¹⁰ Ali Hadri, Marrdhaniet agrare dhe lufta e PKJ në Kosovë-Metohi kundër reformës agrare të padrejtë të Jugosllavisë borgjeze. “Përparimi”, Prishtinë, 1962, nr.9,10, f. 589-598.

sistemit okupues dhe ndarjes së Kosovës në mes të okupatorit gjermanë italian dhe atij bullgarë.¹¹ Duke ndriçuar në mënyrë shkencore dhe të argumentuar pozitën e komunistëve në Kosovë në kohën e Jugosllavisë së vjetër prof. Hadri konstaton se masat e zbatuara kundër komunisteve dhe simpatizantëve të PKJ kanë pas për qellim shuarjen e Lëvizjen Antifashiste dhe ndikimin e komunisteve në popull.¹²

Kontribut mjaftë të rëndësishëm paraqet punimi i tij në revistën "Përparimi" ku analizon dhe argumenton në mënyrë shkencore zanafillën e lëvizjes punëtore, veprimtarisë legale dhe organizatës së PKJ për Kosovë.¹³ Kështu në trajtesat e tij të viteve 1960-1978 lidhur me zhvillimin e Lëvizja Antifashiste në Kosovë konstaton se kjo lëvizje ka pasur karakter të përgjithshëm popullor të organizuar dhe se qëllimi kryesor ishte çlirimi nga nazifashizmi gjë që shqiptarët e arritën me shumë sakrificë.

Në revistën "Përparimi" duhet veçuar edhe dy punime të akademik Hadrit me shumë interes: "Një vështrim kritik lidhur me historiografinë jugosllave" dhe "Lidhja e Prizrenit në historiografinë Jugosllave". Në punimin e parë profesor Hadri me argumentet e sjella nga Fanella Papazogllu i përgjigjet mendimit të historiografisë jugosllave që mohonte mbretërinë ilire. Ndërsa në punimin e dytë mbron mendimin se Lidhja e Prizrenit është interpretuar në mënyrë të gabueshme nga historia jugosllave duke e kundërshtuar mendimin se Lidhja e Prizrenit i ka shërbye interesave të Turqisë. Në këtë studim ai në mënyrë shkencore argumenton dhe e mbron mendimin se Lidhja e Prizrenit shënon kthesë të rëndësishme në Rilindjen Kombëtare të shqiptarëve dhe për këtë kjo ngjarje ka rëndësi

¹¹ Ali Hadri, Sistemi okupues në Kosovë-Metohi, "Përparimi", Prishtinë, 1962, nr.11,12, f. 679-701.

¹² Ali Hadri, Puna në vijën ushtarake dhe terrorizimi i komunistve në Kosovë-Metohi gjatë kohës së Jugosllavisë së vjetër, "Përparimi", Prishtinë, 1964, nr.4, f. 219-227.

¹³ Ali Hadri, Zanafilla e lëvizjes punëtore, veprimtaria legale dhe përtrimja e Organizatës të PKJ të Kosovë e Metohis, "Përparimi", Prishtinë, 1964, nr. ,f. 309-320..

të madhe historike.¹⁴

Një kontribut të veçantë shkencor, që ishte sa i hershëm aq edhe i guximshëm Ali Hadri dha në revistën “Përparimi” lidhur me unifikimin e gjuhës shqipe. Me trajtesën “Një komb-një gjuhë” iu kundërvu historiografisë serbe dhe strukturave politike të kohës të cilët i veçonin shqiptarët e Shqipërisë dhe shqiptarët e Kosovës. Kështu në diskutimin e zhvilluar në Konsultën gjuhësore të mbajtur me 22-23 prill 1968 në Prishtinë me një largpamësi të një shkencëtar argumenton nevojën e përdorimit të një gjuhe letrare duke u shprehur se *“të gjithë kemi një dëshirë dhe jemi për zgjidhjen më të drejtë një komb një gjuhë letrare një drejtshkrim, jo vetëm që jemi për këtë zgjidhje por duhet të luftojmë deri në fund që ky imperativ kohe të bëhet realitet me të cilën do të krenohemi ne dhe të gjithë gjeneratat pas nesh”*¹⁵. Në këtë konsultë gjuhësore u vendos unanimisht se njësimi i gjuhës letrare është rezultat i natyrshëm i proceseve progresive të shoqërisë shqiptare.

Me punimet e tij në këtë revistë profesor Ali Hadri dha një kontribut të çmuar edhe nga metodika e mësimi të historisë. Në mënyrë shkencore tregoi se si duhet të zhvillohet lënda e historisë dhe cilat metoda duhen të përdorën për shpjegimin e njëjësive metodike në mënyrë që kjo lëndë të kuptohet sa më mirë nga nxënësit¹⁶

Ali Hadri angazhohet në detyrën e anëtarit të redaksisë së këshillit drejtues dhe drejtor përgjegjës të kësaj reviste që nga viti 1959. Politika redaktuese e tij pasqyrohet edhe me botimin e shumë temave me karakter kombëtar si punimet për ndriçimin e Epokës së Skënderbeut dhe të Lidhjes Shqiptare të Prizrenit.¹⁷

¹⁴ Ali Hadri, Një vështrim kritik lidhur me “Historiografinë jugosllave” “Përparimi”, Prishtinë, 1973, nr.2, 3; Lidhja e Prizrenit në historiografinë jugosllave, “Përparimi”, Prishtinë, 1978, nr.4.

¹⁵ Ali Hadri, Një komb-një gjuhë (Konsultë gjuhësore e mbajtur me 22, 23 prill, 1968 në Prishtinë), “Përparimi”, Prishtinë, 1968, nr.

¹⁶ Ali Hadri, Klasa e VIII filllore, klasa e III filllore. Lënda: Histori, “Përparimi”, Prishtinë, 1962, nr.1, f. 2, 9.

¹⁷ Ali Hadri, Kontribut për ndriçimin e epokës së Skënderbeut, Kontribut në ndriçimin e Lidhjes së Prizrenit 1878-1881, “Përparimi”, Prishtinë, 1967, nr. 3, 4, 5.

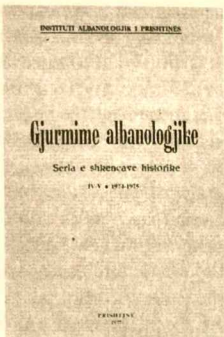
Kontributi i Ali Hadrit në revistën “Gjurmime Albanologjike

Akademik Ali Hadri dha kontribut të veçantë shkencor edhe në revistën “Gjurmime albanologjike” - që filloi të botohej në vitin 1962. Fakulteti Filozofik i Prishtinës, i cili nxori nga shtypi numrat 1- 3 prej vitit 1962 deri në vitin 1965.

Kjo revistë, nga viti 1971, u botua një herë në vit në tri seri, për çështje dhe probleme të filologjisë të folklorit, të etnologjisë si dhe të historisë. Në këtë revistë janë botuar punime shkencore të shumë brezave të historianëve.¹⁸

Që nga fillimi i daljes së kësaj reviste në vitin 1962 profesor Hadri ishte anëtar i redaksisë, ndërsa nga viti 1971 kryeredaktor i saj.¹⁹ Botoi punime të shumta, duke bërë kthesë pozitive në ndriçimin objektiv të historisë kombëtare. Në numrin një të revistës Gjurmime albanologjike të vitit 1962 gjejmë punimin në gjuhën serbokroate me titull “Prilog rasvetlavanje Skenderbegove epohe” (Kontribut për ndriçimin epokës së Skënderbeut) në të cilin përveç tjerash konstaton se në lëvizjen shqiptare katër shekulle kundër pushtimit osman, shqiptarët luajtën rol të rëndësishëm që ishte e lidhur ngushtë me figurën e Skënderbeut si prijës i kësaj lëvizje. Prandaj ai vjen në përfundim se me të drejtë këtë epokë mundë ta quajmë -*Epoka e Skënderbeut*.²⁰

Po në këtë revistë profesor Hadri analizon rrethanat historike para dhe gjatë Kongresit të Manastirit të cilat ndikuan në mënyrë direkte ose indirekte në organizimin e këtij kongresi ku janë shtruar

Revista shkencore Gjurmime albanologjike

¹⁸ Gjurmime albanologjike”nr.1, 2, 3,Prishtinë,1962;1963, 1968, 1969, 1970, 1971.

¹⁹ Po aty.

²⁰ Ali Hadri, Prilog rasvetlavanje Skenderbegove epohe,”Gjurmime albanologjike”, Prishtinë, 1962, nr.1, f.119-147.

themelet e një alfabeti të vetëm të shqipes pa të cilin nuk mundë të mendohej zhvillimi i kulturës moderne shqiptare.²¹

Veprimtarinë shkencore profesor Hadri e vazhdon edhe në numrat vijues të kësaj reviste shkencore. Kështu, ai në studimin me titull “Pozita dhe gjendja e Kosovës në Mbretërinë Jugosllave (1918-1941)” pasqyron gjendjen e vështirë të Kosovës në Jugosllavinë Borgjeze duke analizuar ngjarjet e kësaj kohe dhe pozitën e shqiptarëve në këtë shtet. Vjen në përfundim se politika diskriminuese që zbatohej ndaj shqiptarëve ishte pengesë e zhvillimit të tyre në çdo lëmi.²²

Ai me punimet për ilirët trajtoi edhe lashtësinë e popullit shqiptar duke polemizuar në mënyrë të argumentuar me mendimin që mohan dhe atë që pohon ekzistencën e shtetit ilir veçmas me studiuesit e historiografisë Jugosllave.²³

Problemi i periodizimit të Lëvizjes Kombëtare Shqiptare për profesor Hadrin ishte një çështje fundamentale e historisë shqiptare. Sipas tij rezultatet që ka arritur historiografia shqiptare lidhur me studimin e Lëvizjes Kombëtare Shqiptare janë hapat e parë për ndriçimin e kësaj periudhe kyçe të historisë së popullit shqiptar që zë fill nga vitet 30 të shek XIX dhe zgjatë deri me 28 nëntor 1912. Në këtë punim, ai thekson, se nuk zgjidhet përfundimisht çështja e periodizimit të Lëvizjes Kombëtare dhe as ajo e karakterizimit të fazave të kësaj lëvizje. Qëllimi i këtij punimi është që të hapet studimi rreth këtij problemi të rëndësishëm të historisë së popullit shqiptar.²⁴

Edhe në revistën shkencore “Gjurmime Albanologjike”, profesor Hadri dha kontribut të çmueshëm në shtjellimin dhe analizimin e ngjarjeve të ndryshme historike.

²¹ Ali Hadri, Rrethanat historike në kohën e Kongresit të Manastirit, “Gjurmime albanologjike”, Prishtinë, 1969, nr.1, f. 7-12.

²² Ali Hadri, Pozita dhe gjendja e Kosovës në Mbretërinë e Jugosllavisë (1918-1941), “Gjurmime albanologjike”, Prishtinë, 1969, nr.2, f.163-192.

²³ Ali Hadri, Historiografia Jugosllave mbi shtetin ilir, “Gjurmime albanologjike”, Prishtinë, 1974, nr.2.

²⁴ Dr. Ali Hadri, Periodizimi i Lëvizjes Kombëtare Shqiptare, “Gjurmime Albanologjike”, Prishtinë 1971, nr. 1, f. 23-31.

Ali Hadri themelues dhe kryeredaktor i revistës “Kosova”

Vizioni intelektual dhe kombëtar i Akademik Ali Hadrit u pasqyruar edhe me daljen në dritë të revistës shkencore të Institutit të Historisë “Kosova” që botohej në gjuhën shqipe dhe serbokroate që nga viti 1972.

Ishte themelues dhe kryeredaktor i saj që nga numri i parë e deri në numrin 10 të vitit 1981.

Rëndësia e botimit të revistës “Kosova” qëndron në faktin se, nëpërmjet saj synohej që e kaluara e Kosovës të trajtohej në mënyrë objektive e shkencore. Punimet e numrit të parë të kësaj reviste bëjnë fjalë për historinë e Kosovës në shek. XIX dhe XX. Në këtë numër profesor Hadri në punimin e tij “Gjakova prej themelimit deri në 1941” pasi i përshkruan ngjarjet historike në mënyrë analitike në periudha të ndryshme të zhvillimit vjen në përfundim se ky qytet së bashku me rrethinë në të kaluarën ka pasur një histori të lavdishme duke filluar prej themelimit të qyteti e deri në fillim të Luftës së Dytë Botërore.²⁵ Me rëndësi të veçantë në këtë numër të kësaj reviste është punimi i akademik Ali Hadrit “Vështrim kritik në memoaret e Svetozar Vukmanoviq Tempus”.

Kontribut të rëndësishëm shkencor profesor Hadri dha me publikimin e temës tejet të ndjeshme me titull “Specifikat e Lëvizjes Nacionalçlirimtare të Kosovës 1941-1945”. Në mënyrë shkencore ai shpjegon rrethanat historike në Kosovë gjatë Luftës së Dytë Botërore që dallonin nga vendet tjera të Jugosllavisë komuniste. Këtë e argumenton me faktin se shqiptarët në Jugosllavinë borgjeze kishin pozitë tejet të vështirë nacionale për shkak të kundërthënieve

Revista shkencore KOSOVA

²⁵ Dr. Ali Hadri, Gjakova prej themelimit e deri në 1941, “Kosova”, 1972, nr.1, f. 371-456.

, urrejtës dhe shovinizmit të qarqeve serbe ndaj shqiptarëve gjë që krijonte frikën nga kthimi i së vjetrës. Të gjitha këto ishin pengesë për zhvillimin e Lëvizjes Antifashiste dhe të luftës së armatosur në Kosovë. Mirëpo, shqiptarët kishin orientime antifashiste dhe u aktivizuan masivisht në këtë Lëvizje, veçmas pas Rezolutës së Bujanit që shqiptarëve të Kosovës iu garantonte vetëvendosje deri në shkëputje. Përderisa historiografia serbe minimizonte pjesëmarrjen e shqiptarëve në Lëvizjen Antifashiste, Ali Hadri pas shtjellimit të ngjarjeve historike të kësaj periudhe me begatinë e fakteve argumenton në mënyrë shkencore se shqiptarët i kanë dhënë një kontribut të rëndësishëm Lëvizjes Antifashiste në Kosovë. Kosova në fund të vitit 1944 e gjer në maj të vitit 1945 kishte nëndë brigada të cilat bashkë me njësitet ushtarake të prapavijës numëronin afër 50.000 luftëtarë.²⁶ gjë që ishte kontribut i pamohueshëm në raport me strukturën etnike të Kosovës.

Në simpoziumin që u mbajt në Prishtinë me 14-15 dhjetor 1979, për "Forcat e armatosura revolucionare të LNÇ të Kosovës 1941-1945", Ali Hadri pati guximin intelektual dhe shkencor që të shtrojë problemin e pushtetit ushtarak në Kosovë. Vendosja dhe funksionimi i pushtetit ushtarak në Kosovën në shkurt të vitit 1945 është një problem me interes për historiografinë tonë që kërkon shtjellim të mirëfillt shkencor. Ai konstaton se këtë problem duhet trajtuar objektivisht si një pjesë të pandarë të revolucionit, por duke u mbështetur në faktin se *"nuk ka dhe nuk mundë të ketë tabu tema, falë dokumenteve historike, ne mundë t'i ofrojmë shkencës sonë një kontribut shkencor shumë të rëndësishëm"*.²⁷ Duke shtjelluar ngjarjet e viteve të Luftës së Dytë Botërore si dhe ndikimin e vijës së PKJ-së në Kosovë profesor Hadri konstaton se *"Partia Komuniste në Kosovë ka zbatuar në praktikë vijën e KQ të PKJ lidhur me çështjet themelore si me formimin dhe zhvillimin e forcave të armatosura, me zbatimin e politikës së Frontit të Përbashkët Nacionalçlirimtar*

²⁶ Dr. Ali Hadri, Specifikat e Lëvizjes Nacionalçlirimtare të Kosovës 1941-1945. "Kosova", Prishtinë, 1973, nr.2.

²⁷ Dr. Ali Hadri, Pushteti ushtarak në Kosovë me 1945, "Kosova", Prishtinë, 1981, nr. 9,10, f.569,570.

*dhe me zhvillimin e organizatave antifashiste dhe me zgjedhjen e çështjes nacionale.*²⁸

Në numrin shtatë të kësaj reviste trajton problemin e sistemit të pushtimit fashist në Kosovë (1941-1944) ku në mes tjerash shkruan se Lufta e Prillit dhe okupimi fashist krijoi gjithashtu një situatë shumë të vështirë në këtë rajon. Kosova ndahet në tri zona okupuese: në zonën gjermane, italiane dhe bullgare. Copëtimi i Kosovës në zonat pushtuese u bë që të plotësohen interesat e pushtuesve gjerman italian dhe atij bullgar.²⁹

Pos kumtesave e studimeve me rëndësi të veçantë që përfshinin trajtimin shkencor të problemeve në periudhat e ndryshme historike Ali Hadri bëri dhe shumë recensione e kritika që zënë një vend më rëndësi në opusin e gjerë të veprimtarisë së tij shkencore.

Akademik Ali Hadri veprimtarinë shkencore dhe atë të kryeredaktorit e vazhdon edhe në numrat vijues të revistës “Kosova” në të cilat angazhon punëtorët e Institutit të Historisë që të paraqitën me temat që ndriçojnë ngjarjet të periudhave të ndryshme të historisë së Kosovës. Me këtë akademik Ali Hadri i dha një shtytje brezave të shkencëtarëve të rinj për qasje objektive shkencore.

Që nga viti 1982 ai nuk ishte kryeredaktor i kësaj reviste, edhe pse përgatiti numrin 11 të saj ku iu përgjigj vërejtjeve lidhur me tekstet historike të njësive “Shqiptarët” dhe “Marrdhënjët shqiptaro-jugosllave” në Enciklopedinë e Jugosllavisë

Ai ishte drejtor i parë i Institutit të Historisë së Kosovës, ku qëndroi derisa organet e partisë dhe të shtetit e shkarkuan pas vitit 1981.

Në vitin 1982 pushteti i kohës ndërmori fushatë të egër kundër intelektualëve shqiptarë të cilët paraqisnin pengesë në zbatim

²⁸ Dr. Ali Hadri, Linja e PKJ në formimin e fuqive të armatosura revolucionare të LNÇ-së dhe zbatimi i saj në kushtet specifike të Kosovës, “Kosova”, Prishtinë, 1981, nr. 9,10, f. 19-26.

²⁹ Dr. Ali Hadri, Sistemi i okupimit fashist në Kosovë (1941-1944), “Kosova”, Prishtinë, 1978, nr. 7, f. 3-77.

min e elaborateve të tyre për shfarosjen e shqiptarëve . Në këto të ashtuquajtura diferencime ndër të parët u përfshi akademik Ali Hadri. Organet e pushtetit të kohës ia ndaluan veprimtarinë shkencore e arsimore në Institutin e Historisë duke e përjashtuar edhe nga Universiteti i Prishtinës që kontribuoi në themelimin e tij.

Reagimet e akademik Ali Hadrit ndaj pseudoshkencës serbe, patën jehonë edhe pas vdekjes së tij . Ato përmbledhen në numrin 18/19 të revistës “Kosova” të vitit 1996. Ato i japin përgjigje të thukhtë historiografisë serbe të atyre viteve e cila shtrembëronte faktet historike duke qenë gjithnjë në shërbim të politikës serbe.

Me punën e tij prej shkencëtari dhe intelektualit të guximshëm la gjurmë të pashlyeshme në revistat shkencore duke ndriçuar shumë segmente të historisë kombëtare në mënyrë objektive e të argumentuar.

SUMMARY

CONTRIBUTION OF ACADEMIC ALI HADRI IN REVIEWS –“PËRPARIMI”, “GJURMIME ALBANOLOGJIKE” AND “KOSOVA”

Contribution of Ali Hadri in reviews, “Përparimi”, “Gjurmime albanologjike”, and “Kosova” is multidimensional and important. We find Hadri as a founder, editor in chief, editor and author of many professional pieces in these reviews.

Professor Ali Hadri began his professional activity in “Përparimi” review (1957). His studies on the review mainly deal with foundation and development of Yugoslav Communist Party, social-democratic organizations and dire situation of Albanians in bourgeois Yugoslavia. He counters with his work Serbian historiography and political structures of that time. Also, Hadri defends idea that the Albanian League of Prizren marks a turning point in national Renaissance of Albanians.

Academic Ali Hadri contributed greatly in the review, “Gjurmime Albanologjike”, where he treats issues in relation to historic events and national culture. Special place in this review takes his polemic with Yugoslav historiographers which carried arguments on history of Illyrian state.

Hadri was the founder and editor in chief of “Kosova” review. Hadri’s reactions on Serbian pseudo-science published in “Kosova” review after 1980-es provide detailed responses against distortions of historic facts by the Serbian historiography.

In his professional and monographic pieces important place is given to the problem of Albanian women.